

О.М. Савельєв

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

**814 завдань
для інтерактивного
навчання**

10 клас

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 63.3я72
УДК 74.266.3
С12

Савельєв О.М.

С12 Всесвітня історія. 814 завдань для інтерактивного навчання. 10 клас. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 128 с.

ISBN 978-966-10-0423-7

Посібник адресовано широкому колу читачів. Учителі зможуть використовувати його в організації традиційних і нетрадиційних форм роботи на уроці, при підготовці контрольних робіт та позаурочних навчальних заходів — ігор, олімпіад тощо.

Стане він у пригоді і під час проведення тематичних оцінювань.

Учитель може використовувати дидактичний матеріал диференційовано, залежно від рівня підготовки учнів класу.

Усі завдання відповідають обом чинним програмам та шкільним підручникам з історії.

Для вчителів та учнів 10-го класу.

ББК 63.3я72
УДК 74.266.3

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва

ISBN 978-966-10-0423-7

© Савельєв О.М., 2009
© Навчальна книга – Богдан, макет,
художнє оформлення, 2009

ТВОРЧІ ЗАПИТАННЯ

1. Висловіть свою позицію щодо вбивства ерцгерцога Франца Фердинанда у Сараєво у червні 1914 року. Які його наслідки?
2. Висловіть своє ставлення до використання Німеччиною у боях хімічної зброї та рішення розпочати необмежену підводну війну.
3. Яка битва Першої світової війни, на вашу думку, стала вирішальною?
4. Чи відрізнялася Перша світова війна від попередніх воєн?
5. Якою бачили війну солдати і офіцери — учасники бойових дій? Чи відрізнялися погляди на неї на початку і в кінці війни?
6. Дайте обґрунтовану відповідь: які події світової війни вразили вас найбільше?
7. Чому Росія вступила до Антанти, а не стала союзницею Німеччини?
8. Чому Росія не стала однією з країн-переможниць у Першій світовій війні?
9. Створіть уявну експозицію музею Першої світової війни.
10. Підготуйте розповідь про окремі експонати музею Першої світової війни.
11. Які уроки можна взяти з Першої світової війни?
12. Чому 20-ті роки ХХ століття вважають ерою пацифізму?
13. Напишіть уявний репортаж з Версальського палацу в день, коли було підписано мирний договір. (Бажано, щоб журналістів було декілька — француз, німець, англієць.)
14. Напишіть епітафію на могилі Г. Форда.
15. Прокоментуйте вислів президента К. Куліджа: «Справа Америки — бізнес».
16. Напишіть уявну дискусію Г. Гувера та Ф. Рузвельта.
17. Що, на вашу думку, є корисним для України у «Новому курсі» Рузвельта?
18. У чому причини введення і скасування «сухого закону» у США й Росії? Чи існують відмінності?
19. Придумайте заголовки газет Чикаго у часи дії «сухого закону».
20. Чому Ф. Рузвельта преса називала фашистом і комуністом?
21. США на основі закону про нейтралітет відмовили у допомозі Ефіопії під час агресії Італії та Народному фронту Іспанії під час громадянської війни. Дайте оцінку такій позиції.
22. Напишіть інтерв'ю міністра закордонних справ Бріана після підписання відомого пакту.
23. Напишіть інтерв'ю Чемберлена після укладення Мюнхенської угоди.

65. Хто у російській революції міг претендувати на роль Бонапарта?

66. Чи була альтернатива сталінській індустріалізації?

67. Яка причина появи номенклатурних привілеїв? Вони були закономірними чи виникли у результаті корисливих дій окремих керівників?

68. На початку 30-х років фотографії у журналах зображували жінок переважно у робочому одязі біля верстатів чи на зборах у цеху. У другій половині десятиліття основним лейтмотивом стали урочисті збори, навчання, свята, святково одягнені люди, жінки з прикрасами і косметикою(!). Про які зміни у суспільстві це свідчить?

69. Чи можна було б уникнути масових репресій, якби виконали рекомендацію Леніна й усунули Сталіна з посади генсека?

70. Чому репресували людей, які лояльно ставилися до влади?

71. Чому, на вашу думку, нікого не дивували безглузді вироки у 1937–1938 роках: євреїв звинувачували у співробітництві з Гітлером, а китайцям приписували шпигунство на користь Японії?

72. Колективізація сільського господарства — неминучість чи прийма сталінського керівництва?

73. Зробіть порівняльну характеристику В. Леніна і А. Гітлера, А. Гітлера і Й. Сталіна.

74. Напишіть епітафію (напис на надгробку) В. Леніна (А. Гітлера, Й. Сталіна чи Б. Муссоліні).

75. Порівняйте марксизм та ленінізм.

76. Що сказав би К. Маркс, якби йому довелося відвідати СРСР у 30-і роки?

77. У 20-х роках в СРСР родина вважалася пережитком минулого і чимось, що заважало добре працювати. У 30-ті роки ставлення до родини докорінно змінилося. З чим це, на вашу думку, пов'язано?

78. Опишіть уявну екскурсію Москвою кінця 30-х років.

79. У середині 30-х років у журналах з'являються фотографії трактористок, геологів, бетонниць, а також жінок-військових. З якими тенденціями суспільного життя це пов'язано?

80. У 30-х роках з'являється особлива соціальна група — дружини військових. Це, як правило, домогосподарки, які присвятили своє життя чоловікові й дітям. Опишіть соціальний портрет цієї групи.

81. У радянській пресі не підписувалися фотографії Леніна і Сталіна, а також Ворошилова, Молотова, Кагановича, Крупської. Але частенько траплялися знеособлені підписи, наприклад: «Ударник», «Делегат з'їзду». Які висновки можна зробити на основі цих фактів?

ЗНАЙДІТЬ ПОМИЛКУ

Робота над помилками дає можливість осмислити навчальний матеріал. Результат виконання цих завдань вказує на рівень його засвоєння, адже неможливо знайти помилку, коли не розумієш, про що йдеться. Такий метод перевірки знань формує критичне ставлення учнів до інформації (в тому числі поданої в підручниках), а також спрямований проти її механічного запам'ятовування.

Працюючи з текстами, учні заповнюють таблицьку. У лівій колонці вони записують помилку, а в правій — правильний варіант.

1. У 1914 році спалахнула Перша світова війна між двома військово-політичними блоками. Спочатку до активних бойових дій вдалися країни Антанти. Війська Четвертого блоку захищалися, а потім перейшли до рішучого наступу на всіх фронтах. Найважливішою у 1914 році була битва за Східну Галичину. Завдяки їй було зірвано німецький «план Шліффена», і англо-французькі війська відтіснили ворога до річки Ен. У 1915 році німці та їхні союзники спрямували основний удар проти Росії. Розгромити її не вдалося, і на Східному фронті війна також набрала позиційного характеру.

2. «Велика війна» — так відразу назвали Першу світову війну. Це, перш за все, війна піхоти і колосальна дуель артилерії. З часом озброєння змінилося: крім гвинтівки з'явився гранатомет, поряд з бронетранспортером продовжувала зберігати своє значення кіннота. Виникають й абсолютно нові види зброї: авіація, танки, гармати і бойові отруйні гази. Англія, щоб протистояти блоку центральних держав і знищити німецьку торгівлю, розпочала необмежену підводну війну. Авіація наприкінці війни поступилася бойовим дирижаблям — цеπέлінам. Однією з найважливіших особливостей тилового життя стала заміна на виробництві жінок чоловіками. В усіх країнах широко розгорнулося використання наочної агітації для залучення коштів населення — військові займи.

3. На початку 1918 року становище країн Антанти продовжувало залишатися непевним: попередній рік, незважаючи на те, що Росія продовжувала виконувати союзницькі зобов'язання, не приніс серйозних успіхів. Сербія, Румунія та Італія були окуповані ворогами. Становище Центральних держав також було жалюгідним: Німеччина вичерпала людські та економічні ресурси, а Австро-Угорщина, Болгарія, Туреччина і Греція впритул підійшли до межі, за якою розпочинається хаос та анархія. Німеччина вирішила використати єдиний шанс на перемогу — домовитися з США і захопити Париж. Останній

британський прем'єр Даладье проголосив у Лондоні: «Я привіз вам мир». Проте Гітлер думав інакше. Він підписав договір з Францією і змусив Польщу віддати порт Мемель (тепер — Вільнюс). Влітку відбулися переговори військових місій СРСР та західних держав. З вини СРСР вони були зірвані. Сталін пішов на підписання пакту про ненапад з Німеччиною. Пакт супроводжувався секретними протоколами, які розмежовували сфери впливу в Північній Європі. Світ стояв на порозі світової війни.

ЯКІ З ТВЕРДЖЕНЬ Є ФАКТАМИ, А ЯКІ — ЛИШЕ ЧИЙСЬ ВИСЛІВ? СВОЮ ДУМКУ ОБГРУНТУЙТЕ

В такому варіанті отримує більшу кількість балів той, хто наведе більше аргументів для підтвердження чи заперечення наведеної тези. На думку автора, навіть помилкова, але добре аргументована відповідь заслужує високого бала.

1. Францію врятувало вторгнення росіян у Східну Пруссію.
2. До війни Росія виявилася неготовою.
3. Битва за Галич, яка тривала понад місяць, завершилася розгромом австрійських військ під Перемишлем.
4. Під час бойових дій у Східній Пруссії у серпні 1914 р. німецька 8-ма армія розгромила дві російські армії.
5. Під час Брусилівського прориву було майже повністю знищено російську гвардію.
6. Союзники використовували Росію у своїх інтересах, постійно її «підставляючи».
7. Веймарська республіка була непопулярною серед більшості німецького суспільства.
8. Загалом втрати Росії за роки Першої світової війни становили понад 2 млн. осіб.
9. Закон 1933 року дозволяв діяти у Німеччині лише одній партії.
10. Військові статті Версальського договору обмежували зростання німецької військової могутності.
11. Нацисти отримали на парламентських виборах 1932 року більше голосів, ніж комуністи.
12. Гітлер користувався підтримкою більшості німців, оскільки його обіцянки сприяли відродженню національної гордості.
13. Комуністи підпалили рейхстаг.
14. Нацистська партія була народною.

15. Колективізація — позбавлення селян власності.

16. Націоналізм був одним з головних принципів держави, побудованої Кемалем Ататюрком.

ХТО ЦЕ?

Це завдання навчить поєднувати окремі факти у цілісну картину, систематизувати інформацію, слухати і чути. Може бути використане в двох варіантах (груповому чи індивідуальному):

1. Уважно прочитати весь текст, знайти ключові слова і вже за ними визначити історичну особу. Виконується усно чи письмово.

2. Учитель читає текст і виставляє бали. Принцип оцінювання: чим менше підказок (речень прочитано), тим вищий бал.

Можливе використання принципу «Своєї гри»: той, хто поспішиє і відповів раніше, але неправильно, отримує «мінус певну кількість балів».

У деяких завданнях згадуються й ті особи, біографій яких немає у підручнику, але вони зробили значний внесок в історію, тому знати цих діячів необхідно кожній освіченій людині. Завдання містять деякі нетривіальні факти з біографій видатних людей, і їх використання підвищує інтерес до предмета. Ознайомивши з різними сторонами життя і характеру історичної особи, завдання допоможе реалізувати програмну вимогу: «Давати різнобічну характеристику історичним особам, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій».

***P.S.** Відомості про історичних діячів подано від менш до більш відомих. Учитель може читати у будь-якому порядку факти з життя особи, залежності від того, як викладався матеріал на уроці, чи власного бажання.*

ТЕМИ 1–3. ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА. ОБЛАШТУВАННЯ ПОВОЄННОГО СВІТУ. ЗАХІДНІ ДЕМОКРАТІЇ.

1. Один з найвідоміших полководців Першої світової війни. Проте перед її початком ніщо не віщувало такої слави відставному 64-літньому піхотному генералові.

- На його честь назвали вулиці й площі, місто і навіть сумчасту тварину з Нової Гвінеї.

- Наприкінці війни отримав вищу і єдину свого роду нагороду — Залізний хрест із золотим промінням.

- Лейтенантом отримав поранення біля Садової.

- За свідченням очевидця, єдиною причиною його призначення командувачем армією була флегматичність, завдяки якій не очікувалось протидії рішенням начальника штабу. Саме цьому талановитому

офіцерові він зобов'язаний славою видатного полководця і народного героя. Був фактично ширмою для молодого і талановитішого колеги, якого завжди брав із собою, переходячи з посади на посаду.

- Армія, на чолі якої він стояв, зазнала поразки, але старий фельдмаршал переклав відповідальність на цивільних, заявивши: «Армія вища від політики». Таким чином залишився у свідомості німців образ «батька народу», великого полководця і стійкого солдата.

2. Молодий англійський археолог, котрий став героєм Першої світової війни. Пізніше служив під чужим іменем у британській армії. Автор культової книжки «Сім стовпів мудрості», яка побачила світ у 1926 р.

- Потрапив у полон до турків і настільки вдало зображав місцевого жителя, що став новобранцем.

- Товаришував з В. Черчиллем, за клопотанням якого був похований у Вестмінстерському абатстві.

- Після того, як британці та французи перетворили арабські території на свої колонії, розійшовся з істеблїшментом. Його симпатії змістились до лівих сил.

- У 1935 р. розбився на мотоциклі.

- Після Першої світової війни під прізвиськом Росс записався рядовим до британських ВПС. «Я не маю нічого проти, щоб виконувати дурні накази, але я проти віддавати їх іншим». Як тільки бульварні газети розкрили його ім'я, пішов служити в танковий корпус у Корсеті під прізвиськом Шоу.

- Був завербований британськими спецслужбами на початку війни.

- Як агент був закинутий до арабських повстанців. Перевдягнувшись арабом, брав участь у боях і диверсійних рейдах на залізницях. Бедуїни його називали Ель-Оренс.

- За свої подвиги отримав титул Аравійський.

3. Потомствений військовий з роду Адама Киселя, воеводи й дипломата, супротивника Богдана Хмельницького.

- Народився 1853 року в Тбілісі. Рано осиротів і виховувався у родині тітки. Закінчив Пажеський корпус. Через брак коштів не зміг служити у гвардії.

- У російсько-турецькій війні 1877–1878 рр. отримав три ордени і, будучи поручиком, став штабс-капітаном. Перед війною командував 14-м і 12-м корпусами. Штаб розташовувався у Вінниці, на початку війни на нього було здійснено замах.